

НАРОДНА СКУПШТИНА

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ О РАДУ СРПСКЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

ИЗЛАЗИ СВАКИ ДАН ЗА ВРЕМЕ СКУПШТИНСКОГ РАДА

ПРЕТПЛАТУ ПРИМА СРПСКО-КРАЉЕВСКА

ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА И СВЕ ПОШТЕ У СРБИЈИ

ЦЕНА ЈЕ ЛИСТУ ЗА ЦЕО ОВАЈ САЗИВ:

ЗА СРБИЈУ 5 ДИНАРА

ЗА СТРАНЕ ЗЕМЉЕ ТОЛИКО ИСТО С ДОДАТКОМ ПОШТАРИНЕ

УРЕЂУЈЕ СЕКРЕТАР СКУПШТИНСКИ
РАМЉО ПЕТРОВИЋ

БРОЈ 20

ЧЕТВРТАК 8 ЈУЛА 1893

ГОДИНА III

22 САСТАНАК

30 јуна 1893 у Београду

ПРЕДСЕДАВАО ПОТПРЕДСЕДНИК,

Димитрије Катич

СЕКРЕТАР,

Љуба Јоксимовић

(НАСТАВАК)

Потпредседник — Све ове молбе упућују се одбору за молбе и жалбе. —

Изволте чути честитке упућене Скупштини.

Секретар чита:

Грађани из Крушевца, Борђе Голобочанин из Сарајева (у ср. лепеничком, округу крагујевачком), Грађани из Г. Милановца — честитају што је оптужено бивше министарство.

Економни збор из Крагујевца поздравља Народну Скупштину.

Потпредседник — Ово се прима к знању. —

Изволите чути молбу посланика за одсуство.

Секретар чита:

Народној Скупштини

Молим Народно Представништво да ми одобри 7 дана одсуства због домаћих послова.

30 јуна 1893 год.,

у Београду.

Сима Костић,
народни посланик.

Народној Скупштини

Потребно ми је петнаест дана одсуства због мојих домаћих послова, па зато молим Народну Скупштину да ми исто изволи одобрити.

30 Јуна 1893 год.

у Београду.

К. Борисављевић,
народни посланик.

Потпредседник — Одобрава ли Скупштина тражена одсуства? (Чује се: *одобрава, не одобрава*). Пошто се чују гласови да се не одобрава, то стављам на гласње: Ко је за то да се одобре одсуства, тај нека седи, ко је против, нека устане? (*Већина седи*). — Већина је седела, према томе објављујем да је Скупштина одобрила тражена одсуства.

Изволте чути извештај одбора финансијског о буџету државних железница и монопола дувана и соли.

Извештај Дим. Димовић чита:

ИЗВЕШТАЈ

Финансијског Одбора

Народној Скупштини

Финансијски скупштински одбор претресао је буџет дирекције државних железница за 1893 годину, па му је част поднети Народној Скупштини о томе свој извештај.

С врло незнатним изменама Одбор је примио овај Буџет. Измене су учињене само на три места.

Код бр. 70 прилог за службено одело од 3000 динара избрисан је.

Даље бр. 74 мења се, те има да гласи:

„Додати путни, подвозни и селидбени трошкови, хонорани члановима тарифног одбора, кирија за зграду, на издвајање железничке струке на страни . . . 50.000.“

На послетку код бр. 75 да буде издатак 10.000 дин.

Овим се чини незнатна, истина, уштеда од 38.000 динара. Према овоме сума трошкова и других потреба износи 2,311.200, а главна сума 3,597.940 динара. Чист приход се дакле рачуна 2,402.060 динара, а расход према приходу износи 59,95%.

Ова размера трошкова експлоатационих према целокупном приходу врло је неповољна. Њу је учинио Одбор, њу признаје и министар грађевина. Да би она што повољнија постала ваља тражити пута и начина.

Разуме се, да би најкорисније дошло, кад би се угодном тарифом железничком могао изазвати већи приход, те одбор налази, да би овом питању, и у министарству грађевина и железничкој дирекцији, ваљало нарочиту пажњу обратити.

Нешто би се добило а нама сад ни најмања уштеда није на одмет, ако се озбиљно узме у процену, колико и каквих чиновника треба у самој дирекцији. Одбор је уверења, да онама има више чиновника но што треба, да се, по неоправданом поступању надлежних, прикупила читаво војско чиновника и непотребних за рад и несpreмних за посао. Оваком стању ваља да буде крај, и одбор са задовољством има да изјави Скупштини, да ову мисао прихвата и министар грађе-

вина. Само му за ово ваља времена бар до јесењег скупштинског сазива.

Према овоме може и Народна Скупштина бити задовољна с бољим изгледима у скорој будућности, те примити предлог Буџет дирекције државних железница за ову годину овако како је у одбору измењен.

22 јуна 1893 год.
у Београду.

ПРЕДСЕДНИК,
Рад. Милетић

известилац,
Б. Милијашевић

ЧЛАНОВИ:

К. С. Таушановић, Андра В. Парађанин, Бока Ж. Брачинац, П. Поповић, Дим. К. Димовић, Лаза Илић, М. Марковић, Арса М. Дреновац, Ј. Ж. Јовановић.

Потпредседник — Извештај одбора наштампан је и раздат г.г. посланицима, претрес о томе може се ставити на дневни ред сутра после подне. Усваја ли Скупштина тај дневни ред? (*Усваја*). —

Изволте чути даљи извештај.

Известилац чита:

ИЗВЕШТАЈ Финансијског Одбора Народној Скупштини

Финансијски је одбор прегледао буџете монопола соли и дувана, о чему част му је поднети Народној Скупштини овај извештај.

I

Буџет монопола дувана за 1893 годину, по предлогу износи приход 9,500.000 динара. О овој цифри Одбор нема шта да примети, јер је она стављена тачно према стварно учињеној продаји дувана за прва четири месеца, и према уговорној суми продаје за последњи осам месеци ове године.

Код издатака Одбор је учинио малу једну уштеду у општим трошковима под бр. 14, из којег су изостављене последње речи: „и авансовање заслужних чиновника.“ Издатак је стављен 4000 динара, дакле 2000 мање но што је у предлогу. Ово је учињено с тога, што је већ пола године прошло, те министар може оставити унапређење чиновника за нов буџет 1894 год., ако за то разлога буде имао.

У осталом су примљене цифре издатака по предлогу, чија сума износи дин. 3,663.450.

Чиста пак добит показује се у дин. 5,836.550.

II

Буџет монопола соли примљен је са свим по предлогу, само што су и у њему из општих трошкова под 2 избрисане речи: „на повишицу плате чиновничке“ из разлога, који је горе код буџета монопола дувана поменути.

По овом буџету целокупни приход рачуна се дин. 3,250.000, расход 921.546.80 а чиста добит дин. 2,328.453.20.

Финансијски одбор налази, да будете оба монопола овако ваља примити, те то и Народној Скупштини предлаже.

28. Јуна 1893 год.
у Београду

ЗА ПРЕДСЕДНИКА,
Јоца Ж. Јовановић

известилац,
Дим. К. Димовић

ЧЛАНОВИ:

Лаза Илић, Арса М. Дреновац, М. Марковић, П. Поповић, К. Таушановић, Б. Брачинац.

Потпредседник — Претрес и о овоме извештају може се ставити сугра по подне на дневни ред. Усваја ли Скупштина тај дневни ред? (*Усваја*).

Драгомир Рајовић — Молим вас г. потпредседниче, ја нисам добро чуо; јесу ли и један и други извештај на дневном реду за сутра после подне?

Потпредседник — Јесу и један и други. —

Изволте чути извештај финансијског одбора по трећем предмету.

Известилац Дим. Димовић чита:

ИЗВЕШТАЈ Финансијског Одбора Народној Скупштини

Финансијски одбор није могао стићи за времена да претресе буџет дирекције државних железница и монопола соли и дувана за 1893 годину. С тога Одбор има част предложити Народној Скупштини да изволи донети овако решење:

„Буџет дирекције државних железница и монопола соли и дувана за 1892 годину важи и од 1 Јула ове године све док се не реши у Скупштини њихов нови буџет.“

29 Јуна 1893 год.
у Београду.

ЗА ПРЕДСЕДНИКА,
Ј. Ж. Јовановић

известилац,
Дим. К. Димовић

ЧЛАНОВИ:

Лаза Илић, Арса М. Дреновац, М. Марковић, П. Поповић, Р. С. Поповић, Б. Ж. Брачинац.

Потпредседник — Извештај одбора финансијског по овом предмету није још штампан. Кад се буде наштампао раздаће се г.г. посланицима и Скупштина ће онда одлучити кад да се стави на дневни ред. —

Сад прелазимо на дневни ред. На дневном је реду други претрес предлога г. министра унутрашњих дела о кредиту за сузбијање колере.

Има реч г. Риста Поповић.

Риста Поповић — Ја мислим да овај предлог, који је сад на дневном реду не би требало да дође по други пут на читање. То је решење скупштинско и оно долази само једаред на читање, а не треба као други законски предлози да се чита дваред. О томе имамо примера колико год хоћете.

Пре неколико дана г. Министар просвете тражио је, да се ове године не држи ревизија у основним школама. И Скупштина је то решила, и то је решење постало одмах извршно. Тако исто вреди и за овај министарски предлог, који је сад на дневном реду. Законски предлози нису ограничени, они се доносе на неодређено време и за то се морају два пут у Скупштини да читају, док скупштинска решења, која нису предлози законски не треба два пут да се читају.

С тога ја мислим, да ово треба да се скине са дневнога реда. Ако г. г. посланици мисле, да је тако, онда бих молио 10 посланика да ме помогну, да се тај предлог скине са дневнога реда? (*Помажу га*).

Потпредседник — Председништво је ставило на дневни ред други претрес овога предлога, зато, што он има везе са буџетом, Међутим Скупштина зна, да се буџет мора два пут читати и сви предлози, који су везани за новчане издатке Председништво сматра, да треба да се читају два пут. Предлог г. министра просвете да се ове године не врши ревизија у основним школама, није у вези са новчаним издатцима, те с тога је и могао бити решен потпуно при првом читању. Међутим овај кредит има везе са буџетом и он би требао да се два пут чита. У осталом нека Скупштина реши како хоће.

Риста Поповић — Ако би се узело да је ово предлог законски и да се мора два пут да чита, онда је требало да се тај предлог штампа и да прође све оне процедуре законске, којим и остали предлози законски пролазе (*Потпредседник*: и овај је предлог штампан заједно са извештајем одбора.) Мени се чини да је само извештај штампан, а предлог није. У осталом и накнадни кредити имају тако исто везе са буџетом, па се они олет решавају само један пут. Дакле, свакојак и ово је једно решење скупштинско.

Потпредседник — Стоји то да је овај предлог г. министра унутрашњих дела штампан, само није штампан засебно него заједно са извештајем одборским. На Скупштини је да одлучи, да ли усваја дневни ред или предлог Ристе Поповића.

Лаза Илић — Као извештач по овом предмету имам да напоменем толико, да предлог г. министра није штампан онако, како то прописује закон о пословном реду. Закон о пословном реду прописује, да се цео предлог штампан и да му се приклучи и мишљење Државног Савета, па да се онда разда Народним Посланицима, и тек после тога да се претреса овде у Скупштини. Сем тога предлог г. Ристе Поповића да се овај предмет сматра као просто решење скупштинско, потпомогнут је од довољног броја посланика и ја сматрам да је Председништво било позвано пре свега да стави на гласање предлог г. Ристе Поповића, па ако он пропадне, онда да се продужи друго читање овога предлога.

Потпредседник — Онда нека г. Риста Поповић поднесе писмено свој предлог, па ћемо о њему решити.

(Господин Риста Поповић подноси председништву написан предлог).

Потпредседник — Изволте чути предлог г. Ристе Поповића. Његов предлог гласи: „да се предлог о накнадном кредиту о сузбијању колере скине с дневног реда“.

Хоће ли ко да говори о овоме предлогу?

Драгомир Рајовић — Ја држим да нема места оваквом предлогу. Кад је један пут дневни ред утврђен, онда у том случају ово би било као један демант — као неко опривргавање оном, што је Председништво урадило, јер тим самим, што је дневни ред од Председништва утврђен, ја држим, да ми као Скупштина треба да се држимо тога дневног реда и да по њему радимо. Председништво у овом случају ни у колико није чинило штетно, што би било некоректно, неправилно. Напротив, баш сам овај предлог законски о накнадном кредиту за сузбијање колере такве је природе, да су многи говорници резервисали своје право да о њему сад говоре. На овај начин, Скупштина би њима узела то право, да свој глас дигну и да изнесу своје разлоге о томе предмету, који по мишљењу извесних компетентних људи има значајних последица што се тиче народног здравља.

Стева Поповић — У потврду овога што рече г. предговорник, имам да кажем, да сам и ја један од тих — а може бити још и више — који сам пратио све оно што је о првом претресу овога предлога министровог говорено, и мислио сам, ако не добијем реч, као што се и десило, пошто је Скупштина прекинула пријављивање говорника, да то учиним приликом другог претреса овог закона, ово вам у потврду говора г. предговорника од своје стране сад изјављујем.

Други разлог са кога мислим, да не треба усвојити предлог г. Ристе Поповића био би овај, што мислим, да Скупштина није преоптерећена таквим пословима, да нема довољно времена да поново претреса овај законски предлог министров. Много важнији и пречи предмети не чекају на претрес и решење скупштинско. Ви знате, да смо сад имали два и по дана паузе. Из обзира на то, што овај предмет заслужује велику пажњу, јер се тиче народног здравља, држим, да овај предмет не треба скинути с дневног реда и за то сам противан предлогу г. Ристе Поповића.

Милан Милићевић — Ја не разумем овај предлог г. Ристе Поповића; шта се хоће с тим, ако се овај предлог законски скине с дневног реда? Хоће ли онда остати у снази оно решење, што га је Скупштина на првом читању и донела.

Риста Поповић — Да одговорим г. Милићевићу, шта ће бити ако Скупштина усвоји да се предлог скине с дневног реда. Ја сам у првом мом говору изнео овај разлог, да је Скупштина о овоме предлогу решење. То решење постаје закон, оно постаје извршно и с тога велим, тај предмет не треба по други пут да се претреса, кад решење постаје извршно за овај једини случај. Међу тим, г. г. предговорници би хтели, да се и ово решење подведе под процедуру предлога законских, који се доносе да важе неодређено време. Ово решење скупштинско, о накнадном кредиту за сузбијање колере, важи само за овај специјални случај; као решење важи за тачно и одређено време, и Народна Скупштина до сад је практиковала, да се решења један пут читају и решавају и таква решења постају извршна. Ја мислим, да нема потребе, да се о овоме предмету два пут решава и за то сам предложио, да се скине с дневног реда с тим, да вреди оно решење, које је Скупштина пређе донела.

Милан Ђурић — Ја мислим, господо, да ћемо врло брзо бити готови кад знамо, да је Народна Скупштина о овоме предмету донела решење да одобрава кредит на сузбијање колере, али није одобрила да се направи стална кућа, у томе је сва ствар. Сваки посланик има право у току дебате о једном предлогу да предлаже измене и доцуне, и г. Риста Поповић имао је потпуно право да предложи Скупштини, да се овај предлог скине с дневног реда. Ја не сумњам да ће Скупштина остати доследна својој решењу, да одобрава кредит за сузбијање колере, ако се она ма на ком крају наше земље појави, а наравно да г. министру стоји на расположењу да може и више потрошити, ако му одобрени кредит не буде довољан. Али главно је да Скупштина није одобрила да се направи стална кућа у Београду. Ја налазим дакле да је предлог г. Ристе Поповића оправдан.

Милутин Гарашанин — Господо, мени се чини да је ова дебата излишна, хоће ли овај предмет остати на дневном реду или не. То је самим фактом доказано ономад, кад је Скупштина узела у претрес овај законски предлог да је имало другачије да буде, да је требало да се овај предлог, скида с дневног реда, онда је Скупштина требала о томе да реши, али оно што је Скупштина већ утврдила има и сад да остане а Скупштини стоји на вољу да предлог одбије.

Потпредседник — Пошто се нико више није јавно за реч, објављујем да је претрес свршен. Гласање се о предлогу г. Ристе Поповића који вам је познат. Ко је за предлог г. Ристе Поповића, нека седи, а ко је противан нека устане. (*Већина седи*). — Објављујем, да је предлог г. Ристе Поповића усвојен. Према томе овај је предлог скинут с дневног реда. —

На реду је други предлог о општој царинској тарифи. Пошто извештач тога предлога није овде, дајем 10 минута одмора да се одбор састане и одреди другог известиоца.

После одмора

Потпредседник — Наставља се дневни ред. Изволте чути г. известиоца.

Извештач Ј. Ж. Јовановић — Одбор финансијски одредио је мене да будем извештач. За тим прочита члан I (прилог IV „Нар. Скупштини.“)

Потпредседник — Прима ли Скупштина прочитани чл. I? (*Прима*).

Извештач прочита чл. II (стр. 1).

Потпредседник — Прима ли Скупштина прочитани чл.? (*Прима*).

Извештач чита чл. III (стр. 1).

Потпредседник — Прима ли Скупштина прочитани чл.? (*Прима*).

Извештач прочита чл. IV (стр. 2).

Потпредседник — Прима ли Скупштина прочитани чл.? (*Прима*).

Извештач прочита чл. V (стр. 2).

Потпредседник — Прима ли Скупштина прочитани чл.?
(Прима).

Известилац прочита чл. VI (стр. 2).

Потпредседник — Прима ли Скупштина прочитани чл.?
(Прима).

Известилац прочита чл. VII (стр. 2).

Потпредседник — Прима ли Скупштина прочитани чл.?
(Прима).

Известилац прочита члан VIII (стр. 2 и 3). Господе, овде треба једна допуна да дође у четвртом реду после речи „осим тога влада се овлашћује да из спровина и прерађевина, којих у земљи нема или их има али у недовољној количини“ треба додати реч и „каквоћи.“

Потпредседник — Прима ли Скупштина прочитани чл. VIII са додатком, који је г. известилац прочитао? (Прима).
Известилац прочита чл. IX (стр. 3).

Потпредседник — Прима ли Скупштина прочитани чл.?
(Прима).

Известилац прочита чл. X (стр. 3).

Потпредседник — Прима ли Скупштина прочитани чл.?
(Прима).

Известилац Ј. Ж. Јовановић прочита чл. XI.

Ђока Стојковић — Ова друга тачка члана XI даје права дипломатском особљу, које живи у Србији, да увози без икакве царине предмете њему потребне. Наравно, то се право даје и нашим посланицима, који су на страни. Пошто се том приликом могу уносити само финији, фабрични производи, којих Србија нема, то је ова тачка друга стављена на штету наше државне касе. Колико има у Србији дипломата консула и инсара, сви ти увозе већу количину робе са стране бесплатно, без царине, па чак могу бити и злоупотребе као што је било у Нишу. Било је у јавности изнето да су неки увозили и оно, што њима није било потребно, него њиховим пријатељима. С тога бих ја предложио да се ова друга тачка изостави у интересу држ. касе и наших трговаца и занатлија; и молим известиоца да овај мој предлог прими.

Министар финансија М. Вујић — То што предлаже поштовани посланик Ђока Стојковић, мислим да не може да буде. Ово је најмања мера, која је усвојена у међународној пракси; ми је не можемо изоставити. Ти страни посланици, који представљају стране суверене код нашег Краља, морају уживати овај екстериторијалитет. У старом закону то није било одређено; тамо је било казано, да у опште дипломатски агенти страних држава уживају те повластице, и онда је било тих случајева да су и трговачки агенти у Нишу и Београду тражили да ту повластицу имају, која може да припада само акредитованим посланицима код Његовог Величанства Краља. То је сад ограничено и отпада са овим; шта више дошло је и друго ограничење, па се каже: те дипломатске особе, које су акредитоване код Његовог Велич. Краља, уживаће само тада и у толико те повластице у колико их уживају наши посланици акредитовани код страних дворова. Ја мислим, да је ово минимум који морамо да усвојимо.

Милан Милићевић. — Мени је нејасна трећа тачка овог члана XI, где се помињу набавке за војску. Хоће ли се ослободити од плаћања царине и онај лиферант, који се прими да што лиферује за војску, или ће се ослободити само оне набавке што сама држава непосредно набавља.

Министар Финансија Мих. Вујић. — То је случајно штампарска погрешка. Код ове треће тачке треба напред да дођу речи: „од државних набавака.“

Милан Милићевић. — А да ли се то разуме кад држава набавља непосредно или преко лиферанта?

Министар Финансија М. Вујић. — Свеједно је, и ако држава преко лиферанта набавља, само ако је државна набавка.

Драгомир Рајовић — Може бити да је г. Министар финансија казао, али ја нисам чуо и због тога држим, да треба и ја да кажем неколико речи о екстериторијалитету.

Ово је један принцип, који је утврђен у међународним односима. Где је застава једне земље, ту се сматра да је она сама земља, — то је то право екстериторијалитета.

И кад год се то право екстериторијалитета признаје нашим представницима, од страних држава, тај узајамни принцип мора да вреди и за њихове представнике у нашој држави; јер се сматра да су они у својој држави. Где је њихова застава, ту се сматра да је њихова држава, и због тога они не подлеже нашим законима и другим административним мерама.

То што је ограничено право за консуле то је коректно урађено, јер заиста, они не уживају право екстериторијалитета. Али кад би одузели то право оним посланицима, који уживају право екстериторијалитета, ја држим да би се огреничили о тај принцип, и то би могло да штоди нашим представницима код страних држава,

Потпредседник — Претрес је свршен. Стављам на гласање: ко је за то, да се прими члан XI, тај нека седи, ко је противан нек уставе? (Сви седе). Објављујем, да је Скупштина усвојила члан XI.

Известилац прочита члан XII (стр. 3 4 и 5).

Потпредседник — Прима ли Скупштина прочитан чл. XII? (Прима).

Известилац прочита члан XIII (стр. 5.)

Потпредседник — Прима ли Скупштина прочитани чл. XIII?? (Прима).

Известилац прочита члан XIV (стр. 5 и 6).

Потпредседник — Прима ли Скупштина прочитани чл. XIV? (Прима).

Известилац прочита члан XV (стр. 6 и 7).

Потпредседник — Овде код члана XV има известилац да дочита једну исправку.

Известилац Ј. Ж. Јовановић — На првом читању усвојено је, да тачка 8 овог члана XV гласи овако:

8. Статистичка такса:

а.) пет пара од једног колета робе или комада, ако је више, онда по две паре;

б.) десет пара од хиљаду килограма јединствене робе или из једног метра.“

Милан Милићевић — Као што сам и пре на првом читању казао, ова тачка 11 за калдрмину врло је неправедна и штетна по нас. Неправедна је за то што се хоће да наплаћује калдрмина и у оним општинама, где нема калдрме, а штетна је за то, што се тим тражи да се калдрмина наплаћује од сваке робе без разлике. И тако ће изаћи да се на два вола плаћа на име калдрмине по 270 д., јер је вредност волова обично 500 дин. у злату, а није ретко да волови вреде и по хиљаду динара и онда ћемо на два вола платити по 5 дин. калдрмине у злату. Исто је тако и са шљивама. Има шљива које вред 90 — 80 динара 100 кила и онда ће се плаћати по 60 — 80 пара дин. од метар. центе, а тиме ће се увелико спречити наш извоз. С тога сам ја за то, да се ова тачка 11 избрише.

Известилац Ј. Ж. Јовановић — Ја нисам био на првом читању, кад је усвојена ова општа тарифа. Ја се не бих могао да сложим са мишљењем, које је унето у предлог. Овде ће бити великих тешкоћа, ако се наплаћује пола од сто, од вредности, јер треба доказивати вредност онога што се царини. Друго, што је у уговору са Аустро-Угарском предвиђено да се наплаћује од 100 кгр. 10 пара. Међу тим у извесној тарифи одређује се да се наплаћује по вредности. Ја мислим да би боље било да се и овде каже 10 пара од 100 кгр. Овако кад се одређује по вредности, то ће чинити велике пометње при експедицији, мораће да се подносе рачуни и то ће правити тешкоће. Међу тим, то ће унеколико утицати и на сам извоз, јер као што рече г. Милићевић, плаћало би се 50 или 90 пара од 100 кгр. а то ће бити много већа такса за калдрмину, него што је било до сада. Ако се узме пола од сто, то ће бити 30 п. дин., а кад би се одредило 10 пара од 100 кгр. то би било тек 1/3. Ја мислим да је то штетно за сам извоз и да ће то правити доста пометње. С тога бих био мишљења да дође 10 пара од 100 кгр. а да не буде по вредности.

Министар Финансија М. Вујић — Ја сам, господе, и на првом читању казао, да је ово приход чисто општински, и он је проширен на све општине где царинарнице постоје. Али уједно имајте на уму и го, да више наше општине не могу располагати са тим приходом као што су до сад радиле т. ј. не могу тај приход од калдрмине употребљавати на покривање својих општинских расхода, као што је то бивало до сада.

Наше сеоске општине, у којима постоје царинарнице, употребљавале су овај приход од калдрмине на повинавање плате својим општинским органима. Тога више по овом закону не може бити. Овај закон каже, да ће се дати право наплаћивања калдрмине свима општинама, где царинарнице постоје, али ће друге власти — министар финансије и привреде прописати на што да се тај приход употреби. Он се по овом закону не може ни на што друго употребити, до на утврђивање обале, подизање калдрме, ако је то потреба, на подизање магацина и т. д. — дакле, на оно, што подиже народну привреду, и на оно, што олакшава саобраћај.

Сад, господе, што је овај члан измењен и није усвојен онако како је по старом закону био, томе је поглавито разлог тај, као што сам и на првом читању напоменуо, што је од оног специфичног наплаћивања калдрмине поглавито патила она роба, која је велика у обиму и тежини као што је: камен, угаљ, цигла, преп и т. д. То су артикли, који су толико били оптерећени, да су се једва могли на страну извозити. То је поглавит разлог, зашто је сада смањена калдрмина на те артикле. Истина на стоку, та је калдрмина у толико појачана, али ипак цео приход, који ће општина имати од тога свешће се на нешто мало више преко половине досадањег прихода. Данас, ово ће нам доста олакшати наш извоз. Калдрмина за увоз артикала са стране у земљу, већ је уговором утврђена, а ово је калдрмина за извоз, и иста се има да наплаћује, по вредности робе, те да се тешки артикли у неколико обезбеде од ове велике таксе. Међу тим ја не бих имао ништа против тога, ако би се задржао стари начин специфичног наплаћивања, али би се тада морали поменце побројати артикли, на која би се морала калдрмина наплаћивати по вредности, као на угаљ, преп, циглу и т. д., јер ако би се код ових артикала она наплаћивала десет или петнајест пара или колико буде већ прописана од 100 грама, то би било и сувише теретно и много би извоз истих био смањен. Истина, то би било доста незгодно што ће се код једних артикала наплаћивати калдрмина по једном начину а код других по другом.

Милан Милићевић. — Што господин министар финансија каже, да су општине злоупотребљавале тај приход од калдрмине и да је он због тога овај овакав члан предложио, држим да томе разлогу нема места, пошто г. министар финансија може на други начин то поправити. Мени изгледа, да ће овај члан, ако се усвоји како је прочитан, наш извоз доста спречити, место да се он олакша, што је мислим нас свију жеља. Слажем се са г. министром у томе, да се стара тарифа за наплаћивање ове калдрмине усвоји, али никако не могу примити да остане оваква, каква је овде предложена.

Известилац. — Г. министар изнео је два разлога, што су га руководили да изнесе овај предлог, а то је прво, што је казао да су општине злоупотребљавале тај приход и трошиле га на друге цели, на које не би то требало да чине. Заиста, са свим је оправдано, да се овај приход подвргне контроли, те да га општине употребљавају на оне цели, на које је законодавац мислио, кад је овај закон о калдрмини донео.

Други је разлог г. министра био тај, што вели, да би била велика тешкоћа у томе, што би се морали побројати поименце сви они артикли, на које би се морала ова калдрмина наплаћивати по вредности. Ја мислим, пошто је већина ових предмета, на које би се морала калдрмина наплаћивати по вредности да би добро било, да се они са свим ослободе од ње, и с тога држим, да би било потребно да се ова тачка врати у одбор, па да се боље претресе и онда тек изнесе Скупштини на решење (Чује се: врло добро).

Потпредседник. — Је ли вољна Скупштина да се овај предлог врати у одбор? (Јесте). —

Има реч г. Вукашин Петровић.

Вукашин Петровић. — Са свим сам сагласан се мишљењем г. известивоца, да се са кабасти, тешке робе, са свим скине калдрмина; али да се у исто време измени наплаћивање по вредности и стави по тежини и код осталих предмета. Јер, ако би се калдрмина наплаћивала по вредности, онда би смо морали подносити уверења о вредности те робе, коју увозимо или извозимо, или би смо морали допустити да се она цени на самим царинарницама, а то би било доста потешко. Дакле, са свим сам сагласан са мишљењем г. известивоца, да се овај члан врати у одбор и поправи у смислу: да се са тешке робе скине калдрмина а за остало да се наплаћује по тежини.

Министар финансија М. Вујић. — Ја сам тако и разумео г. известивоца, да се овај члан усвоји онако како је био по старом закону — да буде наплаћивање трошарине по специфичној основи. Ако је Скупштина вољна и ја ћу с њом бити сагласан, може решити, да се калдрмина скине са неких тешких кабастих предмета, а за остале да се наплаћује по старој специфичној основи, која је много практичнија од ове. Према томе и ја бих био мишљења, да се овај члан врати у одбор и у овом смислу редује.

Потпредседник. — Пошто је Скупштина вољна да се овај члан врати у одбор, то ће се са њиме тако и учинити. Дакле, члан XV враћа се у одбор, да се према изнетим предлозима поправи. —

Изволите чути члан XVI.

Известилац чита чл. XVI (стр. 8).

Димитрије Ђирковић. — Тај је члан измењен на првом читању и није му садржина више таква, како је известилац прочитао.

Заменик известивоца. — Г. известилац, који је био на првом читању, није оставио никакву измену и с тога ја нисам могао нову редакцију овог члана ни прочитати. Према тексту овога члана, који сам нашао код г. потпредседника, та измена гласи овако:

„Царина и све остале таксе (трошарина, монополне и споредне таксе као и пореза на обрт) до десет динара примаће царине у сребру а преко десет динара у злату; по ко хоће да плати све у сребру платиће ажију према највећем курсу, што га је злато имало у прошлом месецу.“

Димитрије Ђирковић. — Мени се чини да је на првом читању усвојено, ако неко хоће да плати целу царину у сребру, онда треба да плати и ажију.

То има у топографским белешкама, из њих ће се најбоље видети, како је овај члан био раније усвојен.

Димитрије Димовић. — Ја сам и на првом читању овог законског предлога учинио једну примедбу односно обртне порезе и казао сам, да је неправедно, да се и обртна пореза наплаћује у злату. То би била велика отежица нашем трговачком сталежу, јер кад плаћају царину у сребру, морају да плате и ажију, онда зашто да се обртна пореза наплаћује у злату, и с тога бих био за то, да се она наплаћује у сребру.

Потпредседник. — Нужно је да се и овај члан 16 врати у одбор те да се исправи према примедбама, које су учињене на првом читању, пошто правог известивоца овде нема да нам их изнесе. (Бива).

Известилац чита чл. XVII (стр. 8).

Потпредседник. — Прима ли Скупштина прочитани члан? (Прима).

Известилац чита чл. XVIII (стр. 8).

Потпредседник. — Прима ли Скупштина прочитани члан? (Прима).

Известилац прочита чл. XIX (стр. 8).

Драгомир Рајовић. — Ја и код овога предлога хоћу да поновим ону исту примедбу, коју је мој поштовани колега Андра Ђорђевић при прошлом закону о трошарини учинио. Ја држим да ми не можемо оваку редакцију, као што је предложена, да оставимо, јер се она коси са Уставом. Ако не урадимо оно, што Устав прописује, онда ћемо учинити кривицу, која се назива гажење Устава.

Истина је, да је Скупштина неодговорна, али министар је одговоран за гажење Устава; и с тога ја држим, да је неопходно нужно не гледати на консидацију чисто фискалну, него гледати при писању да учинимо оно, што Устав прописује, да не погазимо једно уставно наређење.

Ево чл. 117 Устава шта важе: „Никакав закон нити икаква наредба државне, обружне или општинске власти немају обавезну силу, ако нису обнародовани начином, који је закон одредио.“

У Уставу, као што знате сви су чланови равне вредности, ни један није узгредан и мање важан. И они сви имају једнаку вредност, и кад се ма о који члан Устава огрешимо, огрешили смо се о Устав, за шта смо и одговорни.

Ево шта каже члан 118 Устава: „Закони и законите наредбе, које су законим начином обнародоване имају обавезну силу за све грађане и власти земаљске.“

Као што видите, господо, ово су два изрична наређања Устава, која ми никако не можемо да мимођемо и баш у прилог самог поштовања извршне власти, која је по Уставу дата Краљу, Народна Скупштина не може на се да узме то право, те да ћутке пређе преко тога наређења.

У закону то мора да стоји. И кад се тако поступа, кад се закон обнародује, онда је он тек обавезан за народ. Не учини ли се то, онда Скупштина греши прво, што узима на се то право извршне власти; и друго, што сваки грађанин, који не поштује такав закон, неће бити одговоран за то. С тога, ја кажем да ми овај члан треба да стилизујемо тако, како ће он бити саобразан члану 117 ом Устава.

Министар финансија М. Вујић — Ја господо, као што сам и ономад приликом дебате код сличног наређења у закону о трошарини казао, нисам мислио да ме неко разуме, као да сам ја против тога да се овако наређење, као што га г. Рајевић предложио, унесе у закон. Ја сам само напоменуо, да од кад се издају закони у Србији, издају се у овој форми, а је ли та форма погрешна или не, ја то нећу да расправљам. И прошли пут казао сам, да је ова новина изнесена у најзгоднијем моменту, приликом закона о трошарини; а да се изабрао други какав моменат, ја не би можда имао ништа против тога да се тај предлог и усвоји. Ја нисам компетентан и не знам, како би то по правним појмовима требало да се уради, али видим да у чл. 117 Устава стоји: да никакав закон нема обавезу силу, ако није обнародован начином, који је закон одредио; а мени изгледа да то значи ако није обнародован у званичним новинама, јер ако би се схватило тако, да се мора закон обнародовати у свима крајевима отаџбине, онда би требало одредити рок, за колико дана треба сваки закон да се обнародује, како у Београду, тако и у Љубовији Вршкој Чуци, Златибору и т. д. и онда би правници имали да расправљају то питање за колико дана каква наредба може да буде обнародована у свима крајевима земље, јер један закон не може да важи докле не буде обнародован, т. ј. докле за њега држављани не сазнају; а то обнародовање и саопштење требало би извршити по свима општинама ваљда преко бирова, ако не путем званичних новина. Међу тим ја сматрам ово наређење Устава са свога нестручног гледишта тако, да закон треба обнародовати путем званичних новина.

Господо, ја се сећам да има једно „височајше наређење“ из времена кнеза Милоша, које каже да обнародовање закона, значи његово публиковање у званичним новинама, и истим се наређује, да све општине морају да држе званичне новине. Ја ово само напомињем, али ипак кажем, да нисам ни мало противан гледишту, које су господа изнели, и само сам поменуо, да се као најзгоднији моменат за измену те погрешне практике нашао закон о трошарини. Колики пак рок треба да се одреди у самој ствари за обнародовање закона, као и на који начин да се изврши то обнародовање, као и кога ће дана од дана публикације почети да важи, то је питање о коме ће правници дати своју реч, а ја у то питање нећу да улазим.

То сам сматрао за нужно да одговорим на приговоре г. Рајевића, што он каже да фискални разлози нису могли сузбити њихово тражење.

Андре Ђорђевић — Господин министар финансија има право, кад каже да треба извесан рок за обнародовање закона. Треба створити грађанима могућности да своје поступке саобразе новом закону, а нико не може своје поступке да саображава некаквом закону, за кога још и незна до постоји.

Ја сам, чини ми се и прошли пут нагласио, да у науци и постоји такав рок за обнародовање, који се зове *vacatio legis*.

Тај се рок рачуна од дана, кад се закон публикује у новинама, па до дана, док не ступи у живот. Тај рок може да буде 10, 20 — 30 дана, и тај рок стоји као сталан рок, али законодавац може при неком закону и другачије наредити, како хоће. Тек свакако стоји то, да је потреба, да мора бити некаквог рока за трајање публикације, и да се тачно зна од кога ће дана важити какав нов закон.

Доиста, као што рече г. министар финансија, има у нас једно наређење од 1850 год. по коме ће законити важити тек после 30 дана, али је само у њему погрешна та, што се тај рок од 30 дана не рачуна од дана саме публикације, него од дана потписа владаочева. Осим тога, у нас постоји још једно решење књаза Милоша од маја 1827 о обнародовању земаљских уредаба посредством српских новина. То се наређење налази у зборнику 30-ом, и оно ни до данас још није укинута.

И заиста, о том наређењу може се рећи с поносом, да је оно тако дивно, тако логички преставило потребу обнародовања, да га треба само прочитати, па ће свакоме бити јасно престављена потреба обнародовања закона.

У осталом има још и једно друго новије наређење, односно публикације закона. Већина ће се сетити — јер су већ као посланици од неколико година на овамо — да је вођан закон о уређењу округа и срезова и у чл. 25-ом тога закона стоји између осталог и то: да ће начелник сазивати срески збор ради саопштења новог закона.

И тако дакле и сам законодавац је јасно и изречно потребу обнародовања новог закона увео. И ја се чудим, зашто се то није усвојило у прошлим законима. Јер, кад се признаје потреба, да грађани треба да знају закон, и кад важи правило, да незнање већ обнародованог закона не може извнџавати; онда, ако се хоће логички да примени то правило, мора се оставити извесан рок грађанима, рок за који траје обнародовање закона, те да се с њим упознају.

Ако пак пристајете на то, да се ово уобичајено а погрешно наређење измени саобразно уставним наређењима, ја ћу бити слободан, да предложим једну редакцију, али у напред вас молим, немојте одбити ту редакцију само због рока, т. ј. због тога што је 5, 10 или више дана, а не онолики, колики би сте ви желели.

Ја предлагам ову редакцију: „Закон овај почеће да важи почетком трећег дана, а по истеку онога, којег буде обнародован у „Српским новинама“.“

Из предложене редакције види се, да се дан, кад је закон обнародован у Срп, новинама, не рачуна, и да нов закон почиње важити наступањем трећег или петог или десе тога или ког хоћете дана. То је тако јасан и прецизан моменат, кад нови закон треба да живи, да о том не може бити спора.

Може неко рећи: па добро, за неки закон довољно је два или три дана, да се доиста у народу сазна његова садржина; али да ли ће га по истеку тога рока трајања публикације доиста знати сви грађани? Даље, може неко рећи, као што је, чини ми се, то и казао поп Стојаковић — да има закона, који већ одавно постоје, па опет многи грађани и не знају садржину? То је истина, шта више и ми правници и стручњаци не можемо знати све одредбе и параграфе неког закона на памет, нити се то може од кога тражити. Али што може законодавство једно да с правом тражи од својих грађана, то је, да они треба да знају закон у толико, у колико им је то потребно, да се према свом занимању по том закону управљају. А друго је сада питање хоће ли сваки хтети да сазна садржину закона. Свима је обнародовањем дата прилика за то.

До душе најбоље би било да се сваком грађанину, кад би се могло, да да закон, па да им се каже: ето ти, па читај. Али то индивидуално обнародовање закона није лако брзо извршити, па стога нигде није у свеу ни усвојено, већ је усвојена колективна обзнана закона, која се чини у свим модерним државама, па смо и ми тај начин обнародовања закона усвојили, а напустили стари начин обнародовања: читање новог закона на сеоским зборовима.

За обнародовање новог закона, као што видите, мора бити некога рока, и да се тек после обнародовања закона може с правом, логички, рећи сваком грађанину: теби је дата прилика да нов закон упознаш, те да знаш како треба да се по њему владаш, а што ниси, немој кривити никог другог, већ самог себе, твоју немарност. И тек тад би била логичка последица: да незнање закона никог не извињава.

После свега разложенога, ја сам слободан понова предложити да усвојите моју редакцију.

Молим десет посланика, да ме потпомогну (потпомажу га).

Известилац — Господо! И ја мислим да су разлози, које је г. предговорник Андра Ђорђевић изнео, умесни. Са тих разлога, које је он изнео, ја примам предлог да се пошаље у одбор на поправку. Ну мени се чини, да би било подесније да се поднесе један формални предлог, да се утврди за у будуће, па да се не би опет код других закона подносили предлози и слична питања; него што би било, да се од једном поднесе формални предлог, који би важио за све будуће законе. А што се тиче овог специјалног предлога овде, ја примам г. Андрић предлог.

Андра Ђорђевић — Донста, та је напомена г. известивоца врло умесна, и ја сам се решио, да са мојим пријатељима поднесем формални предлог законски о томе.

Димитрије Маринковић — И ја сам тражио да о томе говорим, за то што нисам знао да је и г. Андра тражио реч да о истом говори. Па кад је он то већ учинио, ја немам шта више да кажем сем то, да кад и г. министар није противан да се овај члан врати у одбор и кад се и иначе овај закон враћа у одбор због ранијих чланова, онда нека се врати у одбор, да се и овај члан наново редигује.

Михаило Веселиновић — Молим вас, господо, ја не бих ништа имао против овога предлога Андре Ђорђевића, кад би се овај предлог односио и на друге законе. Али пада ми у очи, доводећи у везу ово са чл. 16 закона о трошарини, и морам се чудити — нека ми се не замери — нарочито господи из опозиције, која су говорила о томе, како то баш да им сад, приликом овог закона о трошарини и општој царинској тарифи, падне на памет, да траже извесно време, рок, да се тај закон обнародује. То ћу рећи — нека ми се не замери — то није ни више ни мање, него је та њихова жеља о овом предлогу скопчана из више личних неких расположења према неким извесним личностима, које су збиља заинтересоване овом приликом, а то ћу рећи нарочито ради чл. 16 о трошарини.

Потпредседник — Молим вас, господине, то није сада на дневном реду.

Михаило Веселиновић — Овај закон има везе с њим, јер је скопчан са извесним предлогом, из кога се види, да су донста то лични интереси њихових пријатеља. Јер, за што је увезено на три милиона кила шећера у земљу?

Потпредседник — Молим вас, говорите о предлогу, који је на дневном реду, иначе ћу бити принуђен да вам закратим реч.

Михаило Веселиновић — Ја говорим о предлогу, о коме је говорио г. Андра Ђорђевић. Ја морам дати разлога за што тако говорим, и ја вас молим, да ме у будуће поштедите од тих примедба.

Потпредседник — А ја вас опет молим, да ви поштедите Скупштину од тих завођења на странпутицу. — Ја свакога опомињем кад се удали од предмета, о ком је говор, па тако и вас опомињем.

Михаило Веселиновић — Као што рекох мало пре, ја не бих имао ништа против тога предлога односно обнародовања закона, јер је то збиља погрешно. Али овде не само да није потребно, јер су неки још пре месец дана сазнали за овај закон, и то они, који су заинтересовани овим предлогом, него би требало да се закон овај обнародује у масу народа; у масу за то да се обнародује, што га она заиста не зна, а ови у Београду знају га од раније, па за њих и не би требало обнародовања.

У закону стоји: „кад се један сељак оптужи, па се он извињује његовим незнањем закона, да закон не извињује ни чије незнање.“ Дакле, било би потребно да се унесе у закон и начин, на који би се обнародовао. То се обнародовање до сада вршило на среским или општинским зборовима. Па шта је на крају крајева остало? — Остало је, да маса народа управо и није знала тај закон; и још, на жалост, они, који су га знали, тумачили су га како су они хтели, а на штету народа. А то су пак била господа из опозиције и они су то показали у више прилика. Дакле, немам ништа против тога предлога, али сам имао само да замерим господи из опозиције, а што ми је пало у очи то је, да су они то говорили у корист њихових личних пријатеља; то сам хтео искрено овако да им кажем у очи.

Милутин Гарашанин — То је безобразлук.

Димитрије Маринковић — Ви лажете, то није истина.

Потпредседник — Има још пријављених говорника, али пошто је г. известилац примио предлог г. Андре Ђорђевића и тражио да се овај члан врати у одбор, то се исти члан враћа натраг у одбор, па тек пошто се врати из одбора, онда се може говорити о њему. —

Јавили су се још за реч г.г. д-р Лаза Илић и Милутин Гарашанин.

Лаза Илић — Ја сам хтео да узмем реч да говорим о самом овом претресу и да упозорим Скупштину на члан 71 закона о пословном реду у Скупштини. У том се члану каже, да, ако за време дебате каквог законског пројекта и то, било при првом или другом читању, буде поднесен од стране ког посланика какав предлог и ако тај предлог прими известилац, онда се тај члан враћа у одбор, и докле се год он не врати из одбора, не може бити о њему говора.

Према томе, о овоме не може бити више претреса у Скупштини, јер би био противан закону о пословном реду.

Потпредседник — Ако има кога да говори о другим одредбама овога члана може говорити, а о предлогу г. Андре Ђорђевића не може бити говора.

Милутин Гарашанин — Ја о предлогу немам шта да говорим; ја сам хтео само да говорим о говору г. Михаила Веселиновића.

Потпредседник — О томе не можете да говорите, јер ја сам га опоменуо на ред.

Раша Нинић — И ви сте њему казали да он лаже и он је то примио на себе; према томе немате шта да говорите.

Милутин Гарашанин — Е кад је он то примио, онда је то друга ствар (Смех).

Известилац чита: Увоз. Одељак I „Хартија“, тачке 1—20 (стр. 1 и 2 прилога IV).

Потпредседник — Прима ли Скупштина прочитани одељак? (Прима).

Известилац чита: Одељак II, тачке 21—27 (стр. 2 и 3).

Потпредседник — Прима ли Скупштина прочитани одељак? (Прима).

Известилац чита: Одељак III „Вуна и длака“, тачке 28—43 (стр. 3 и 4).

Потпредседник — Прима ли Скупштина прочитани одељак? (Прима).

Известилац чита: Одељак IV „Дрво и израде од дрвета и биља“, тачке 44—75 (стр. 4, 5 и 6).

Потпредседник — Прима ли Скупштина прочитани одељак? (Прима).

Известилац чита: Одељак V „Животиње“, тачке 76—101 (стр. 6 и 7).

Потпредседник — Прима ли Скупштина прочитани одељак? (Прима)

Известилац чита: Одељак VI „Јестива и пића“, тачке 102—116 (стр. 7 и 8).

Потпредседник — Прима ли Скупштина прочитани одељак? (Прима).

Известилац чита: Одељак VII „Камен, земља и стакло“, тачке 117—143 (стр. 9, 10 и 11).

Потпредседник — Прима ли Скупштина прочитани одељак? (Прима).

Известилац чита: Одељак VIII „Метали“, тачке 144—180 (стр. 11, 12, 13, 14 и 15).

Потпредседник — Прима ли Скупштина прочитани одељак? (Прима).

Известилац чита: Одељак IX, тачке 181—198 (стр. 15 и 16).

Лука Лазаревић — На непрерађене говеђе, биволске, коњске и свињске коже плаћа се по овом члану од 100 кгр. 15 динара. Ја сам се разговарао са неким трговцима, који раде с тим артикулма, и они сами тврде, да је ова нова царина од 15 динара потпуно равна оној старој царини 8% од вредности. Ја мислим да има довољно разлога, да се ова царина од 15 динара повиси, те да би се тиме колико толико отежао увоз страних кожа у Србију. Ви знате да је питање о пресним опанцима претресано у Скупштини, а расправљано је јавно и у штампи. Од стране владе налазило се разлога, да се пресни опанци са свим забране, а Скупштина је то питање одложила на неизвесно време; али ја држим, да то питање не може остати за навек нерешено, него ће опет доћи пред Скупштину на решење. Држим, да ћемо моћи колико толико помоћи правилном решењу његовом, ако ову царину повисимо. Тиме ћемо учинити то, да ће се дићи вредност кожама од наше домаће стоке, а тиме вредност и самој стоци.

Да не наводим друге разлоге, држим да има места предлогу, да се повиси царина од 15 на 25 динара од 100 кгр. Ја молим 10 посланика, ако има, да ме потпомогну. (Потпомажу га).

Димитрије Ђирковић — Овом предлогу нема места за то, што је ово сировина. У свима другим земљама сировина је слободна. Ми сви знамо да наш народ носи опанке и ако би усвојили овај предлог г. Луке Лазаревића то не би било ништа друго, него ударити још већи намет на опанке. Ја мислим, да би требало, ако би могли, још спустити ту царину, како би наш народ добио што јестивију обућу. Што се тиче пресних опанка, то је са свим друга ствар, и њу можемо решити како мислимо да је најбоље, али оптеретити ове коже, које су потребне за обућу, а које су у исто време сировине, ја мислим да томе нема места, и с тога би овај предлог требало одбацити.

Милан Милићевић — Ја бих само хтео да знам шта је са уговорима? Ми имамо уговор с Аустро-Угарском, с Немачком и другим државама, с тога ми треба да видимо како стоји са тим предметима у поменутих уговорима и можемо ли ми према уговорима да повисимо царину на те коже; јер ако не би имали права по тим уговорима да повисимо царину, онда нам је узалуд, ако овде и усвојимо предлог.

Вукашин Петровић — Ја се слажем са г. Ђирковићем, само бих имао имао да додам његовом говору још једну околност. Коже, о којима је реч, предмет су потрошње наших занатлија. Оне су већ претрпеле и имају да трпе услед уговора нашег са Аустро-Угарском, и сад, ако им још повисимо царину на сировину, онда ћемо да учинимо отежицу нашој обућарској индустрији и она ће још више да падне. Дакле, са тога гледишта требало би ту царину још спустити, а не повисавати. Ми у нашој земљи немамо таквих кожа, какве су потребне за тај посао и морамо их увозити са стране; са тих

разлога требало би остати при овој стопи, каква је предложена у предлогу о општој царинској тарифи.

Новак Милошевић — Ја сам противан предлогу г. Луке Лазаревића, што би он посредно оптеретио сељацима, који се обувају опанцима, јер ми немамо довољно коже у нашој земљи за подмирење наших потреба. Кад би било по срећи да ону стоку, коју превозимо „преко“, кад би могли да прерадимо од ње кожу овде у земљи, па да нам остане сва кожа, онда би могли усвојити предлог г. Луке Лазаревића, иначе овде само ударимо још један терет више на народ; с тога сам ја противан предлогу г. Луке Лазаревића и молим Скупштину да га одбади.

Лаза Илић — Са предлогом Луке Лазаревића није се ни у колико ишло на то, да се оптерете опанци, које сеоски сталез наш употребљује. Не стоји то да због тога, што ће се повећати царина да ће се оптеретити сеоски сталез. Тиме што ће да се повећа царина у првој линији иде се на то, да се код нас покљони већа брига и пажња нашем домаћем сточарству. Ако је истина, ако је факт, да је Србија првенствено земља сточарска, онда не увиђам бојазан да Србија неће моћи да подмири потребу у обући. Кад је тако, кад је Србија првенствено земља сточарска, онда треба поклонити већу бригу и пажњу нези, развијању нашег домаћег сточарства и онда то ће нам бити као главна брига.

Али сем тога има још један разлог, који говори у прилог томе, да треба да станемо на пут увозу те сировине, која долази са стране, и која се састоји у говеђим кожама, а један од најјачих разлога, то је разлог, здравствени. Факт је, неоспорно је, да се с тим сировинама са стране узрокује многе болести а отуда се шире на нашу домаћу стоку и убијају цену наше стоке и њено здравље.

Према томе, сем разлога привредних, који се односи на сточарство, стоји и разлог здравствени, због кога би требало да се стане на пут увозу ове сировине, која често носи у себи болест и заразе, и због чега је опасна по здравље нашег домаћег сточарства; с тога из та два разлога прихватам предлог г. Луке Лазаревића и гласају за њега.

Заменик известиоца Љуба Јоксимовић — Као заменик известиоца не могу примити предлог г. Луке Лазаревића, јер он иде на штету наших домаћих заната. Ако се подигне царина на те сировине, онда ће наше занатлије спасти на капиталисте, а кад наше занатлије спаду на капиталисте у нашој земљи, онда ви знате да занатлије остају на „Бог и душу“ и морају да издиру за њих, јер главну добит вукле би капиталисте на штету занатлија. Ако ми оставимо занатлијама на вољу да бирају коже са стране или у земљи, онда мислим да ће занатлије бити у много бољем положају и моћи ће лако да издрже конкуренцију.

Јован Шелмић — Ја налазим да овај одељак не треба мењати, и не треба повисавати царину на коже, које из страних држава долазе. Опанцима се највише наш сељачки сталез служи и било би неправо да тај сталез још више оптерећавамо. С тога ја сам мишљена нека остане стопа као што је предложена.

Милан Ђурић — Господо, не бих могао да се сложим са предлогом г. Луке Лазаревића из ових разлога. Г. Лазаревић а и г. др. Лаза Илић веле, да због тога што је Србија земља првенствено земља сточарска, треба већом царином ове предмете оптеретити. Господо, не треба да се обмањујемо.

(Наставиће се)